

Бюджетно-податкова політика активізації підприємництва в Україні

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА АКТИВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦТВА

в Україні

Колективна монографія

Частина 1

АПРІОРІ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

Колективна монографія

**БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА
ПОЛІТИКА АКТИВІЗАЦІЇ
ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ**

Частина I

ЛЬВІВ,
Видавництво "Апріорі",
2016

УДК 336.1(477)
ББК 65.9(4Укр)26
Сит 41

Рецензенти:

д.е.н., професор **Луців Богдан Любомирович** (завідувач кафедри банківського менеджменту та обліку, Тернопільський національний економічний університет);

д.е.н., професор **Лисяк Любов Валентинівна** (завідувач кафедри фінансів, Університет митної справи та фінансів);

д.е.н., професор **Васильців Тарас Григорович** (завідувач кафедри фінансів, кредиту та страхування, Львівський торгово-економічний університет).

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету управління
фінансами та бізнесу Львівського національного
університету імені Івана Франка
від 25 жовтня 2016 року, протокал №3*

Ситник, Наталія Степанівна

Бюджетно-податкова політика активізації підприємництва в Україні :
колект. монографія / Ситник Н.С., Стасишин А.В., Ватаманюк-Зелінська У.З. та ін. / За ред. д.е.н. Ситник Н.С. – Л.: Видавництво "Апріорі",
2016. – 412 с.; рис., табл.

Бібліогр.: с. 387-406 (215 назв).

Розглянуто теорію і методологію формування та реалізації бюджетно-податкової політики держави. Проаналізовано особливості розвитку підприємницького середовища в Україні. Визначено фіскальні механізми державного регулювання та активізації підприємництва.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів економічних вищих навчальних закладів, працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, керівників і менеджерів підприємств та організацій, а також всім, хто цікавиться сучасними економічними проблемами бюджетно-податкової політики держави.

ISBN 978-617-629-357-6

© Колектив авторів, 2016
© ЛНУ ім. І. Франка, 2016

Від авторського колективу

За роки розбудови національної економіки основою економічного і соціального розвитку України стає підприємницька діяльність. Її активізація зумовлена низкою прогресивних норм регуляторної політики, реформуванням дозвільної системи, а також запровадженням спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва. Відновлення української економіки неможливе без здійснення прогнозованої, ефективної та дієвої бюджетно-податкової політики для активізації підприємницької діяльності, і є одним з ключових факторів впливу на зростання виробництва, інвестиційної активності та зайнятості. Проте сьогодні пошук чинників подолання кризових явищ економічної системи спрямований не лише на забезпечення сприятливих умов для розвитку підприємства, а й також посилює вимоги до організації діяльності підприємств.

В складних економічних умовах вітчизняне підприємництво існує і розвивається як самостійне соціально-економічне явище. Однак, воно також стикається із безліччю проблем, пов'язаних,

зокрема, із нестабільною політичною ситуацією в Україні. Так, значний податковий тиск, наявність різного роду адміністративних бар'єрів, складність адміністрування податків та отримання дозволів, технічне регулювання /сертифікація і стандартизація/, перевірки органів державного нагляду, обмеження умов для використання фінансово-кредитних ресурсів, слабкість матеріальної, технічної, фінансової, менеджерської та кадрової складових діяльності суб'єктів господарювання не сприяють підприємницькій ініціативі. Зважаючи на це, виникає необхідність удосконалення правової та організаційної бази бюджетно-податкової політики для активізації розвитку вітчизняного підприємництва і створення сприятливих умов для формування соціально-орієнтованого бізнесу, налаштованого на функціонування в умовах конкурентного середовища.

На сучасному етапі економічного розвитку України одним із головних пріоритетів державної політики стала підтримка підприємницької діяльності, адже, з одного боку, держава як суб'єкт ринкових відносин, може підтримувати економічний рівень інтенсивності конкуренції через систему відповідних регуляторів, а з другого – створювати бізнесу адміністративні бар'єри. У забезпеченні високої ефективності підприємницької діяльності, створенні клімату довіри підприємницького сектору до влади в країні важливою є стабільна та раціональна бюджетно-податкова політика. Одним із факторів, що визначає конкурентоспроможність суб'єктів підприємництва, поряд із якістю продукції й послуг, наявністю ефективної стратегії маркетингу і збуту, рівнем кваліфікації персоналу й менеджменту, технологічним рівнем виробництва, доступністю джерел фінансування є податкове середовище, в якому вони функціонують. Тому ефективна та виважена фіскальна політика держави сприяє розвитку конкуренції між суб'єктами господарювання, зменшує можливості створення монополій та стимулює їх раціональну поведінку у підприємницькому середовищі.

Аналіз бюджетно-податкової політики держави та її вплив на активізацію підприємницької діяльності в Україні, виявлення резервів та шляхів можливого підвищення ефективності впливу фіскальних механізмів на формування сприятливого підприємницького середовища, а також розроблення рекомендацій щодо покращення державної регуляторної політики для розвитку вітчизняного бізнесу є особливо важливим в умовах сьогодення.

Метою пропонованої монографії є розкриття теоретико-методологічних засад і розробка практичного інструментарію реалізації державної бюджетно-податкової політики для активізації підприємницької діяльності. В результаті дослідження розкрито теорію і методологію формування та реалізації бюджетно-податкової політики держави, проаналізовано особливості розвитку підприємницького середовища в Україні, визначено фіскальні механізми державного регулювання з метою активізації підприємництва.

Перший розділ монографії присвячено теоретико-прикладним аспектам реалізації державної бюджетно-податкової політики, її стратегічним пріоритетам і завданням в умовах детінізації національної економіки; формуванню заходів бюджетної політики України в умовах децентралізації державного управління; засади розвитку податкової системи у контексті світових стандартів; визначенню критеріїв та показників оцінки ефективності фіскальної політики держави.

У другому розділі монографічного дослідження розглянуто особливості розвитку підприємницького середовища в Україні, проведено оцінку ділової активності суб'єктів підприємництва, визначено інструменти впливу фіскальної політики на розвиток підприємницького середовища.

У третьому розділі роботи запропоновано фінансово-економічні напрями реалізації державної фіскальної політики для стимулювання розвитку вітчизняного підприємництва, а також напрями податкових реформ у сфері його фіскальної підтримки.

Враховуючи те, що бюджетно-податкова політика є важливою складовою економічної політики держави – значний вплив на активізацію підприємницької діяльності має система державного регулювання підприємництва направлена на створення умов для його функціонування та стимулювання. У цьому члени авторського колективу монографічного видання одностайні і цю думку вони переконливо доносять читачеві.

Сподіваємось, що напрацювання авторів монографії знайдуть застосування у практичній роботі і будуть корисними для керівників підприємств (організацій, установ) різної галузевої приналежності, представників державних органів законодавчої та виконавчої влади, освітян, науковців і студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів України, здатних професійно вирішувати проблеми, які стоять перед державою та спроможних захищати її інтереси.

Авторський колектив

Ситник Н. С. – д.е.н., проф. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.

Сташишин А. В. – к.е.н., доц. кафедри економічної теорії ЛНУ ім. І. Франка.

Ватаманюк-Зелінська У. З. – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.

Ярема Я. Р. – д.е.н., проф. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.

Филипів Р. С. – к.е.н., директор департаменту економічної політики Львівської обласної державної адміністрації.

Західна О. Р. – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.

Бугіль С. Я. – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.

Герасименко О. В. – к.е.н., доц. кафедри економіки та менеджменту ЛНУ ім. І. Франка.

Голинський Ю. О. – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.

Дуб А. Р. – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.

Дубик В. Я. – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.

Кукайло Х. В. – аспірант кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.

Пелехатий А. О. – к.е.н., науковий співробітник відділу регіональної фінансової політики ІРД НАНУ.

- Перетятко Л. А.** – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.
- Петик Л. О.** – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.
- Попович Д. В.** – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.
- Свірська Г. Г.** – Аспірант кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.
- Татарин Н. Б.** – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.
- Шевчук Н. В.** – к.е.н., доц. кафедри фінансів та оподаткування Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки (м. Луцьк).
- Шушкова Ю. В.** – к.е.н., доц. кафедри державних та місцевих фінансів ЛНУ ім. І. Франка.
- Ярема Б. П.** – к.е.н., доц. кафедри фінансів суб'єктів господарювання.

Зміст

ВІД АВТОРСЬКОГО КОЛЕКТИВУ 3

**РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ
ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ
ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ**.....7

- 1.1. Теоретико-прикладний аспект реалізації бюджетно-податкової політики України 8
- 1.2. Податкова політика держави в умовах детінізації національної економіки: стратегічні пріоритети і завдання.....35
- 1.3. Реформування бюджетної політики в умовах децентралізації державного управління.....66
- 1.4. Розвиток податкової системи України у контексті світових стандартів 91
- 1.5. Оцінка ефективності фіскальної політики держави: методологія застосування критеріїв та показників..... 119

**РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО
СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ**..... 139

- 2.1. Бюджетно-податкова політика України в умовах нестабільної політичної ситуації..... 140
- 2.2. Формування підприємницького середовища та його вплив на ділову активність підприємств 162
- 2.3. Інструменти впливу фіскальної політики на розвиток підприємницького середовища 196
- 2.4. Бюджетно-податкові засоби стимулювання інноваційного розвитку підприємницької діяльності 226

2.5. Підвищення експортного потенціалу України оновленим фіскальним інструментарієм	245
РОЗДІЛ 3. ФІСКАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА АКТИВІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦТВА	267
3.1. Фінансово-економічні напрями реалізації державної фіскальної політики розвитку вітчизняного підприємництва	268
3.3. Податкові реформи у сфері фіскальної підтримки розвитку підприємництва	286
3.4. Методи податкового стимулювання підприємницької діяльності.....	321
3.4. Диверсифікація джерел інвестиційних ресурсів для активізації підприємницької діяльності	343
3.5. Розвиток державно-приватного партнерства як напряму підвищення ділової активності підприємницького середовища	371
<i>ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА .....</i>	<i>387</i>
<i>АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ.....</i>	<i>407</i>